

Samfundet S:t Erik
Stockholm

Stockholms stadsbyggnadskontor
Registraturen
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

YTTRANDE
2022-05-24

Samrådsyttrande över förslag till program för Vinsta–Johannelund, Vällingby, dnr 2019-12309

Programområdet

Vinsta–Johannelund ligger intill Lövstavägen och Bergslagsvägen väster om Vällingby vid tunnelbanans gröna linje. Stadsdelen har i huvudsak utgjort ett område för arbetsplatser; A-delen i ABC-stadsdelen Vällingby. Idag används flera tidigare arbetslokaler för handel. En skola har inrymts i lokaler intill Johannelundstoppen.

Vinsta–Johannelund präglas för närvarande av byggarbeten för Förbifart Stockholm vars av- och påfarter vid trafikplats Vinsta mynnar i Bergslagsvägen som också byggs om. När arbetena för de nya trafikanläggningarna färdigställts kan stadsdelen Vinsta–Johannelund förnyas.

Vällingby är utpekad som riksintresse för kulturmiljövården [AB 120], såsom ett exempel på efterkrigstidens ideala förortsmiljö ABC-staden. Vinsta inkluderas inte i den geografiska avgränsningen av riksintresset, vilket troligtvis är ett förbiseende, då området ingår i den ursprungliga planeringen av Vällingby.

Samfundet S:t Eriks synpunkter

Samfundet S:t Erik välkomnar en utveckling av bebyggelse, grönområden och stadsmiljö i Vinsta–Johannelund. Vi noterar ambitionen att ABC-staden som verksamhetsområde fortsatt ska kunna avläsas genom byggnader, gatustruktur och landskapselement. Flera äldre arbetsplatsbyggnader föreslås bevarade.

Vi anser dock att det är olämpligt att bygga bostäder vid Bergslagsvägen, där av- och påfarterna till Förbifarten mynnar. Bergslagsvägen kommer att bli starkt trafikerad. Det är också olämpligt att behålla skolområdet i befintligt läge när vägtunnelns ventilationstorn tillkommer i närheten. Staden bygger in sig i nya buller- och avgasproblem.

Förutsättningarna att skapa en välkomnande entré och effektiv bytespunkt för kollektivtrafikens resenärer vid tunnelbanestation Johannelund, alldeles intill en av Förbifartens tunnelmynningar, är svåra. Det förslagna höghuset riskerar att skapa ett blåsig lokalklimat.

Genomförandet av programförslagets bussterminal innebär rivning av en byggnad som pekats ut som känslig för ändring. Idag används huset av COOP. Byggnaden vars ursprungliga del uppfördes 1952 kan kopplas till den tidigaste utbyggnadsfasen som arkitektoniskt och typologiskt relateras till uttrycken för riksintresset Vällingby, med välbevarad karaktär. Arkitekt var Kaleb Sjödén som även ritade tillbyggnaden från 1957. En större tillbyggnad utfördes 1961 efter ritningar av Hilding Lögdberg. Byggherre var Svenska industribyggen (SIAB) som uppförde flera av de tidigaste byggnaderna i området. Företaget som flyttade in var Arenco, som tillverkade automatiska maskiner och tidigare haft sin verksamhet vid Alströmergatan på Kungsholmen med 600 anställda. Enligt en kulturmiljöutredning från november 2020, utförd av Nyréns arkitektkontor, är den ursprungliga delen påtagligt välbevarad exteriört och bedöms ha hög känslighet för ändring vilket innebär att den bör bevaras och att tidstypiska detaljer och karaktär ska beaktas vid förändring. Tillbyggnaderna från 1957 respektive 1961 bedöms vara känsliga för ändring.

Samfundet S:t Erik anser att det är olyckligt att riva äldre bevarandevärda byggnader som Arencohuset i synnerhet som just denna byggnad är en så tydlig representant för ABC-idén i Vällingby, och dessutom var den första industribyggnaden som uppfördes i området.

I Vinsta–Johannelund finns också ett område vid Packstensgränd som kallas Gula kvarteren med många småföretag i förhållandevis enkla lokaler på mark som arrenderas av Stockholms stad. Området föreslås omvandlat till bostadsbebyggelse i två till fyra våningar med husen målade i olika gula kulörer.

Samfundet S:t Erik anser att det är lovvärt att spara opretentiösa arbetsplatsområden. De småföretag som finns där kommer att ha svårt att hitta ersättningslokaler. Oplanerade rester ger dessutom en mer livaktig historia i de tillkommande kvarteren. Nya Djurgårdsvarvet är ett exempel på ett småskaligt verksamhetsområde som rustats upp och bevarats.

Sammantaget skulle programförslaget medföra att stora delar av områdets befintliga bebyggelse rivs. Risken är således hög att såväl Vinstas koppling till Vällingby som en del av ABC-staden, som den kulturhistoriska miljön som helhet, går förlorade. Samfundet S:t Erik beklagar att Stads-museet ännu inte gjort någon kulturhistorisk klassificering av bebyggelsen i området och anser att en fördjupad utredning av kulturmiljövärdena måste företas inför det fortsatta planeringsarbetet.

Samfundet S:t Erik uppmanar sammanfattningsvis Staden

- **att inte lokalisera bostadshus vid Bergslagsvägen**
- **att inte förlägga skolverksamhet i närheten av Förbifartens ventilationstorn**
- **att ompröva utformningen av bussterminalen och det föreslagna höghuset där med inriktningen att bevara Arenco-huset**
- **att pröva möjligheterna att rusta upp och bevara ett opretentiöst arbetsområde i Gula kvarteren**
- **att genomföra en fördjupad utredning av kulturmiljövärden i Vinsta–Johannelund.**

För Samfundet S:t Erik

Monica Andersson
Ordförande

Susanne Ingo
Vice ordförande

Lotta von Liewen Wistrand
Adjungerad styrelseledamot